

M
Z
B
M
Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach
ul. Filaretów 31; 43-100 Tychy
tel. (32) 227 40 91, fax (32) 227 31 45

Tychy, 21.04.2023 roku

Sprawa: odpowiedź na pytanie dot. remontu
instalacji elektrycznej
Znak sprawy: ROM IV – 0114//0560/04/2023
Tel. do kontaktu 32 227 22 02 ww. 35
Osoba do kontaktu: Katarzyna Krawiec

Wszyscy Wykonawcy

ODPOWIEDŹ NA PYTANIE WYKONAWCY

W związku z ogłoszeniem dotyczącym złożenia oferty na remont instalacji elektrycznej przy ul. Dąbrowskiego 29-31 w Tychach WM 6/IV, Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach jako Administrator nieruchomości przy ul. Dąbrowskiego 29-31 w Tychach informuje, że w dniu 17.04.2023 r. wpłynęło zapytanie do zaproszenia.

Treść zapytania i odpowiedź udzielona przez Administratora jest następująca:

PYTANIE NR 1:

„Proszę o wyjaśnienie w sprawie wyłącznika ppożarowego w projekcie na budynek ul. Dąbrowskiego 29-31 w Tychach, na stronie MZBM widnieje zaproszenie do składania ofert. W projekcie nie ma wyjaśnienia jaki ma być wyłącznik typ Cerbex czy inny. Chcę się dowiedzieć ponieważ typ Cerbex kosztuje w granicach 12500zł”

ODPOWIEDŹ NR 1:

W projekcie nie został wskazany typ wyłącznika przeciwpożarowego, z uwagi na brak możliwości wskazania konkretnego typu lub nazwy producenta. W chwili obecnej wyłącznik przeciwpożarowy Cerbex jako jedyny na rynku jest certyfikowany wg CNBOP. Możliwe jest jednak odstępstwo i zastosowanie wyłącznika innego producenta stosując np. drogę dopuszczenia jednostkowego, zgodnie z przesłanymi w załączniku dokumentami.

Z poważaniem

DYREKTOR
Miejskiego Zarządu Budynków
Mieszkalnych w Tychach
mgr inż. Agata Goc

Do wiadomości:
ROM IV a/a

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

Szanowni Państwo.

Z uwagi na sprzeczne informacje oraz otrzymywane pytania związane z urządzeniem jakim jest „Przeciwpożarowy Wyłącznik Prądu” w skrócie zwany PWP poniżej przedstawiamy nasze stanowisko wraz podstawą prawną.

Przepisy prawa dotyczące PWP:

Jak Państwo wiecie obowiązek instalowania przeciwpożarowego wyłącznika prądu wynika z:

Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie [Dz.U. 2022 poz. 1225] [1]:

„§ 183. 1. W instalacjach elektrycznych należy stosować:

6) przeciwpożarowe wyłączniki prądu;

§ 183. 2. Przeciwpożarowy wyłącznik prądu, odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów, z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne podczas pożaru, należy stosować w strefach pożarowych o kubaturze przekraczającej 1000 m³ lub zawierających strefy zagrożone wybuchem.

§ 183. 3. Przeciwpożarowy wyłącznik prądu powinien być umieszczony w pobliżu głównego wejścia do obiektu lub złącza i odpowiednio oznakowany.

§ 183. 4. Odcięcie dopływu prądu przeciwpożarowym wyłącznikiem nie może powodować samoczynnego załączenia drugiego źródła energii elektrycznej, w tym zespołu prądotwórczego, z wyjątkiem źródła zasilającego oświetlenie awaryjne, jeżeli występuje ono w budynku....”

z wyłączeniami oraz uzupełnieniami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów [Dz.U. 2010 nr 109 poz. 719 z późn. zm]:

§ 4. 2. Właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków oraz placów składowych i wiat, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych:

2) wyposażają obiekty w przeciwpożarowe wyłączniki prądu zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi;

oraz w Prawie budowlanym [Dz.U. 2021 poz. 2351 z zm. Dz.U. 2022 poz. 88] [2] - Art. 29. 2. punkt 4 podpunkt 3c.

Z kolei wymagania techniczne w zakresie PWP zostały zawarte w dwóch normach:

- 1) SEP-E-005 Dobór przewodów elektrycznych do zasilania urządzeń przeciwpożarowych, których funkcjonowanie jest niezbędne w czasie pożaru
- 2) PN-HD 60364-5-56:2019-01 Instalacje elektryczne niskiego napięcia -- Część 5-56: Dobór i montaż wyposażenia elektrycznego -- Instalacje bezpieczeństwa

Na podstawie powyższych aktów prawnych oraz norm powinna zostać opracowana dokumentacja projektowa służąca do realizacji obiektu budowlanego w zakresie PWP.

Certyfikowanie PWP

W 2016 r. „Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i budownictwa z dnia 17 listopada 2016 roku, w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym” (Dz.U. 2016 poz. 1966 z późniejszymi zmianami) [3] wprowadziło obowiązek dotyczący uzyskania krajowej deklaracji właściwości użytkowych dla PWP oraz znakowanie go znakiem budowlanym . Obowiązek ten był wielokrotnie przesuwany w czasie i ostatecznie zaczął on obowiązywać od 1 stycznia 2021 roku.

Rozporządzenie [3] zakwalifikowało PWP do 10 Grupy wyrobów budowlanych:

Legrand Polska Sp. z o.o.
ul. Waryńskiego 20
57-200 Ząbkowice Śląskie
NIP 887-000-02-06 REGON 890524685
Nr KRS 0000142835
Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej
IX Wydział Gospodarczy KRS
Kapitał Zakładowy: 16 412 250 zł

„Stale urządzenia przeciwpożarowe (wyroby do wykrywania i sygnalizacji pożaru, wyroby do kontroli rozprzestrzeniania ciepła i dymu oraz tłumienia wybuchu, systemy ewakuacyjne).

„Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i budownictwa z dnia 17 listopada 2016 roku, w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym” [3], określa, że PWP to:

- 1) *zestaw składający się z urządzenia uruchamiającego, urządzenia sygnalizującego i urządzenia wykonawczego;*
- 2) *lub pojedyncze elementy wchodzące w skład PWP: urządzenie uruchamiające, urządzenie sygnalizujące oraz urządzenie wykonawcze. W tym przypadku każde urządzenie jest traktowane jako niezależne elementy i każde z nich powinno posiadać swój certyfikat.*

Działając zgodnie z obowiązującym na terenie Polski prawie firma Legrand od początku (czyli od 2017 r.) współpracuje z jednostką certyfikującą w celu uzyskania deklaracji właściwości użytkowych dla naszych wyrobów tzn.: rozłączników i wyłączników oraz odpowiednich wyzwalaczy. Jednakże z uwagi na czynniki niezależne od nas tzn.: pandemia COVID oraz sam skomplikowany proces certyfikacji na tą chwilę zarówno firma Legrand ani żadna inna firma działająca na polskim rynku nie posiada takiej deklaracji na te wyroby.

Aktualnie firma Legrand oczekuje na przeprowadzenie oceny umożliwiającej uzyskanie deklaracji właściwości użytkowych na wyrób budowlany jakim w myśl [3] jest element wykonawczy PWP

W praktyce to Państwo w swoich projektach a później w gotowych urządzeniach określacie, które aparaty będą pełnić w obiekcie funkcje PWP. Jednocześnie dbając o to aby Państwo byli zgodni z obowiązującym w Polsce prawem przy wprowadzaniu do obiektu elementów PWP należy dołączyć tzw. DOPUSZCZENIE JEDNOSTKOWE PRZECIWOŻAROWEGO WYŁĄCZNIKA PRĄDU W OBIEKCIE BUDOWLANYM (wzór takiego dokumentu dołączony do niniejszej korespondencji).

Poniżej podstawa prawna i uzasadnienie możliwości użycia dopuszczenie jednostkowego w każdym przypadku:

Wystawienie warunkowego „Jednostkowe dopuszczenie” wynika bezpośrednio z zapisów: Ustawa o wyrobach budowlanych [Dz.U. Nr 92 z 2004 r. poz. 881 z późniejszymi zmianami] [4]. Wynika to z następujących artykułów [4]:

- 1) **Art. 5. Wymogi dotyczące wyrobów budowlanych;**
- 2) **Art. 10. Indywidualna dokumentacja techniczna.**

Podsumowując, w przypadku PWP istnieje i będzie istniała możliwość skorzystania z „jednostkowego dopuszczenia” niezależnie od liczby dostępnych certyfikatów na zestaw elementów tworzących PWP. Wynika to z faktu, że brak jest normy zharmonizowanej z CPR¹ na wyłącznik przeciwpożarowy prądu rozumiany jako zestaw oraz elementy wchodzące w jego skład. Należy podkreślić, że podważanie podstawy „jednostkowego dopuszczenia” jest niezgodne z obowiązującym prawem.

Wszystkie akty prawne, które zostały wymienione w niniejszym piśmie dla Państwa wygody zostaną załączone do niniejszego pisma.

Literatura:

[1] Prawo budowlane [Dz.U. 2021 poz. 2351 z zm. Dz.U. 2022 poz. 88]

[2] Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie [Dz.U. 2022 poz. 1225]

[3] Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i budownictwa z dnia 17 listopada 2016 roku, w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym, (Dz.U. 2016 poz. 1966 z późniejszymi zmianami);

¹ CPR – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku nazywane Construction Products Regulation.

.....

**DOPUSZCZENIE JEDNOSTKOWE
PRZECIWPOŻAROWEGO WYŁĄCZNIKA PRĄDU
W OBIEKCIE BUDOWLANYM.....
POŁOŻONYM.....**

Zgodnie z **art. 5** w związku z **art. 10**, Ustawy o wyrobach budowlanych [Dz. U. Nr 92 z 2004 roku poz.881 z późniejszymi zmianami], dopuszcza się do jednostkowego zastosowania zestaw tworzący przeciwpożarowy wyłącznik prądu, składający się z następujących elementów:

- aparat wykonawczy typu.....
- przycisk uruchamiający posiadający Krajowy Certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych (tu wpisać nr certyfikatu), wydany przez CNBOP w Józefowie k/Otwocka.

Zestaw tworzący PWP nie jest objęty *normą zharmonizowaną z rozporządzeniem PUE i R Nr305/2011*, o których mowa w **art. 5 ust.1** Ustawy o wyrobach budowlanych [Dz. U. Nr 92 z 2004 roku poz.881 z późniejszymi zmianami].

Podpis i pieczęć projektanta
obiektu budowlanego

.....

Załączniki:

- schemat układu elektrycznego PWP, podpisany przez projektanta obiektu budowlanego, w którym został on zainstalowany;
- Krajowy Certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych na przycisk PWP, wydany przez CNBOP w Józefowie k/Otwocka.
- deklaracje UE

Czy instalowany w budynku PWP bezwzględnie musi posiadać certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych?

Uproszczony projekt zasilania hali produkcyjnej w energię elektryczną

Z przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu zgodnie z wymaganiami normy PN-HD 60364-5-56:2019-01 jako dopuszczenie jednostkowe

W tym numerze, na specjalną prośbę naszych Czytelników, publikujemy uproszczony projekt zasilania hali produkcyjnej z przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu zgodnie z wymaganiami normy PN-HD 60364-5-56:2019-01 jako dopuszczenie jednostkowe, aby wyjaśnić aktualny stan prawny w zakresie certyfikacji wyłącznika przeciwpożarowego prądu (PWP).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym [Dz.U. z 2016 roku, poz. 1966 z późniejszymi zmianami] [6] wprowadziło wymóg certyfikowania elementów wchodzących w skład urządzenia lub całego urządzenia zwanego przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu (PWP). Data wprowadzenia tego obowiązku była wielokrotnie zmieniana. Ostatecznie przepis obowiązuje od 1 stycznia 2021 r. Mimo obowiązywania tego przepisu, żadna z firm nie posiadała certyfikatu na poszczególne elementy (poza przyciskiem uruchamiającym PWP), a tym bardziej na cały zestaw elementów tworzących prefabrykowany wyrób PWP. Aby spełnić wymagania prawne, należało do projektu dodać tzw. „jednostkowe dopuszczenie”, o czym wielokrotnie informowaliśmy na łamach „elektro.info” wraz z podaniem podstawy prawnej [6].

Sytuacja (pozornie) zmieniła się 23 marca 2022 roku, kiedy to firma CERBEX Sp. z o.o. z Krosna jako pierwsza i na razie jedyna uzyskała certyfikat stałości właściwości użytkowych na przeciwpożarowy wyłącznik prądu (PWP), który zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym [Dz.U. z 2016 roku poz. 1966 z późniejszymi zmianami] [6] jako zestaw składający się z aparatu wykonawczego, urządzenia uruchamiającego oraz urządzenia sygnalizującego stan położenia aparatu wykonawczego, został zakwalifikowany jako wyrób budowlany do grupy 10, obejmującej **stałe urządzenia przeciwpożarowe (wyroby do wykrywania i sygnalizacji pożaru, wyroby do kontroli rozprzestrzeniania ciepła i dymu oraz tłumienia wybuchu, systemy ewakuacyjne).**

W praktyce jednak nic się nie zmieniło z punktu widzenia prawnego w zakresie PWP. Należy podkreślić, że pojawienie się certyfikatu jedynie umożliwia spełnienie wymagania prawnego w zakresie wprowadzenia PWP na dwa sposoby:

- 1) dotychczasowy, czyli wykorzystując tzw. „jednostkowe dopuszczenie” na podstawie **art. 10 [6]** – **wyjaśnienie w dalszej części artykułu**,

- 2) oraz za pomocą rozwiązania prefabrykowanego i posiadającego Certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych na zestaw elementów tworzących prefabrykowany wyrób PWP.

Należy zauważyć, że niezależnie od tego, którą drogą pójdzie projektant, to w obu przypadkach musi opracować dokumentację projektową, w której zawrze wszystkie istotne parametry projektowanych urządzeń (tzn.: prądy znamionowe, odporność zwarciovą projektowanych urządzeń, nastawy zabezpieczeń, wymagania w zakresie ochrony przeciwporażeniowej, **sposób sterowania PWP** itd.). Na podstawie tej dokumentacji będzie można:

- 1) wystawić dokument na tzw. „dopuszczenie jednostkowe”, co po spełnieniu wymogów określonych w art. 10, w związku z art. 5 Ustawy o wyrobach budowlanych (Dz.U. nr 92 z 2004 roku, poz. 881 z późn. zmianami) **sprowadza się do wypełnienia podstawowymi danymi dokumentu, którego wzór prezentujemy na końcu artykułu i jego podpisania przez projektanta obiektu budowlanego oraz dołączenia opracowanego projektu wraz z oświadczeniem prefabrykatora o zgodności produktu z dokumentacją i przepisami. Taka dokumentacja może posłużyć do wykonania PWP przez dowolną firmę zajmującą się prefabrykacją rozdzielnic elektrycznych;**

- 2) lub wysłać do firmy (posiadającej certyfikat na zestaw) całą dokumentację na PWP, na podstawie której zostanie wykonany indywidualny projekt PWP i przesłany certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych – to rozwiązanie może dostarczyć **tylko i wyłącznie firma posiadająca certyfikat Stałości Właściwości Użytkowych** na zestaw tworzący PWP¹⁾.

Należy podkreślić, że w każdym momencie tworzenia dokumentacji projektowej lub etapu inwestycji, na którym dokonywany jest wybór rozwiązania, jest możliwe przejście z jednego rozwiązania na drugie i odwrotnie. Zatem rodzi się pytanie: jaka jest podstawa prawna dopuszczenia jednostkowego?

Ustawa o wyrobach budowlanych [Dz.U. Nr 92 z 2004 r. poz. 881 z późniejszymi zmianami] przewiduje możliwość dopuszczenia jednostkowego, co wynika z następujących paragrafów:

¹⁾ Przyjęcie do instalacji w budynku prefabrykowanego zestawu PWP nie zwalnia z odpowiedzialności projektanta, który musi zagwarantować pełne bezpieczeństwo elektryczne wyrobu.

Art. 5. Wymogi dotyczące wyrobów budowlanych

1. Wyrób budowlany objęty normą zharmonizowaną lub zgodny z wydaną dla niego europejską oceną techniczną może być wprowadzony do obrotu wyłącznie zgodnie z rozporządzeniem nr 305/2011. Wzór oznakowania CE określa załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie EWG nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008 r., str. 30).

2. Wyrób budowlany nieobjęty normą zharmonizowaną, dla której zakończył się okres koegzystencji, o którym mowa w art. 17 ust. 5 rozporządzenia nr 305/2011, i dla którego nie została wydana europejska ocena techniczna, może być wprowadzony do obrotu, jeżeli został oznakowany znakiem budowlanym, którego wzór określa załącznik nr 1 do ustawy.

3. Wyrób budowlany nieobjęty zakresem przedmiotowym zharmonizowanych specyfikacji technicznych może być udostępniony na rynku krajowym, jeżeli został legalnie wprowadzony do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a jego właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie wymagań podstawowych przez obiekty budowlane zaprojektowane i budowane w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej. Wraz z wyrobem budowlanym udostępnionym na rynku krajowym przekazuje się informacje o jego właściwościach użytkowych oznaczonych zgodnie z przepisami państwa, w którym wyrób został wprowadzony do obrotu, instrukcje stosowania i obsługi oraz informacje dotyczące zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa, jakie wyrób ten stwarza podczas stosowania i użytkowania.

Art. 10. Indywidualna dokumentacja techniczna

1. Dopuszczone do jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym są wyroby budowlane, z wyłączeniem wyrobów, o których mowa w art. 5 ust. 1, wykonane według indywidualnej dokumentacji technicznej, sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, dla których producent wydał oświadczenie, że zapewniono zgodność wyrobu budowlanego z tą dokumentacją oraz z przepisami.

2. Indywidualna dokumentacja techniczna, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać opis rozwiązania konstrukcyjnego, charakterystykę materiałową i informację dotyczącą projektowanych właściwości użytkowych wyrobu budowlanego oraz określać warunki jego zastosowania w danym obiekcie budowlanym, a także, w miarę potrzeb, instrukcję obsługi i eksploatacji.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres wydającego oświadczenie;
- 2) nazwę wyrobu budowlanego i miejsce jego wytworzenia;
- 3) identyfikację dokumentacji technicznej;
- 4) stwierdzenie zgodności wyrobu budowlanego z dokumentacją techniczną oraz przepisami;
- 5) adres obiektu budowlanego (budowy), w którym wyrób budowlany ma być zastosowany;
- 6) miejsce i datę wydania oraz podpis wydającego oświadczenie.

Podsumowując, w przypadku PWP istnieje i będzie istniała możliwość skorzystania z „jednostkowego dopuszczenia” niezależnie od liczby dostępnych certyfikatów na zestaw elementów tworzących PWP. Wynika to

z faktu, że brak jest normy zharmonizowanej z CPR¹⁾ na wyłącznik przeciwpożarowy prądu rozumiany jako zestaw. **Tym samym żądanie stosowania wyłącznie rozwiązania posiadającego certyfikat jest niezgodne z obowiązującym prawem.**

Opis przykładowego rozwiązania

W artykule prezentujemy rozwiązanie układu przeciwpożarowego wyłącznika prądu (PWP) w rzeczywistym układzie zasilania hali produkcyjnej, zgodnie z wymaganiami normy PN-HD 60364-5-56:2019-01, gdzie określa się wymóg całkowitego wyłączenia zasilania płonącego budynku po zakończonej ewakuacji. PWP tworzą dwa niezależne układy składające się z aparatów wykonawczych, przycisków zdalnego uruchomienia oraz sygnalizacji optycznej ciągłości obwodu sterowania wyzwoleniem i stanu położenia styków aparatów wykonawczych każdego układu PWP. Zaproponowane rozwiązanie stanowi kompromis pomiędzy nakładami finansowymi i wymaganą niezawodnością dla tego typu układów. Należy podkreślić, że prezentowane rozwiązanie jako jedyne umożliwia wczesne wykrywanie stanów awaryjnych w obwodzie PWP oraz informuje użytkownika, w tym również kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą, o stanie tego urządzenia. Projektowane układy PWP gwarantują wyłączenie odbiorników powszechnego użytku, pozostawiając pod napięciem odbiorniki wspomagające akcję ratowniczo-gaśniczą. Po zakończonej ewakuacji na polecenie kierującego działaniami ratowniczymi istnieje możliwość całkowitego wyłączenia napięcia z płonącego budynku poprzez uruchomienie drugiego PWP, do którego dostęp mają jedynie zastępy PSP za pomocą klucza systemowego. Każdy aparat wykonawczy PWP ma możliwość ręcznego rozłączenia zestyków toru zasilania przez ratowników biorących udział w akcji ratowniczo-gaśniczej.

¹⁾ CPR – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku nazywane Construction Products Regulation.

²⁾ Znowelizowane rozporządzenie obowiązuje od 9.06.2022 i traci ważność z dniem 21.09.2024.